

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд КАРИЕРНОТО РАЗВИТИЕ НА БИБЛИОТЕЧНИЯ ПЕРСОНАЛ В КОНТЕКСТА НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЩЕСТВО

Автор: Ели Драганова Попова

Научен ръководител: професор д.ф.н. Оля Б. Харизанова

Рецензент: проф. д.с.н. Цветан П. Давидков (член на
научното жури - заповед РД38-364/14-07-2014 г. на
Ректора на Софийския университет „Свети Климент
Охридски“)

Дисертантът г-жа Ели Д. Попова има солидна базова подготовка и богат професионален опит в библиотечното дело. Участвала е в разнообразни проекти за развитие на професионалната общност и личностно развитие. В момента е Директор на Изпълнителното бюро на Българската библиотечно-информационна асоциация.

През периода 01-07-2011 – 01-07-2014 тя е редовен докторант по професионалното направление 3.5 – Обществени комуникации и информационни науки (информационно-търсещи системи) към катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ (Софийски университет, ФФ)¹. От приложената документация е видно, че тя е изпълнила ангажиментите си на докторант и след обсъждане в първичното звено дисертационният труд е насочен за официална защита.

Трудът е *актуален и своевременен*. Изборът на тема и проблемно-тематични полета се мотивира от изискванията на информационната епоха към библиотечно-информационните институции; същевременно – от възможностите, които възникват с развитието в сферата на ИКТ.

Като *предмет на дисертационното изследване* се сочи „... мястото на кариерното развитие в ценностната система на служителите и в

---

¹ Впоследствие докторантурата е трансформирана в задочна.

трудовете взаимоотношения между персонала и мениджмънта на библиотеката; нагласите, очакванията и отношението на библиотечните специалисти към тяхното кариерно израстване...” в контекста на съвременното разбиране за УЧР в епохата на ИО. Може да се приеме, че дефинираните задачи добре структурират стъпките за постигане на заявената цел.

Ако правилно разбирам защитаваната *теза*, тя е: в съвременните условия е необходим нов подход към кариерното развитие на библиотечно-информационните специалисти. Въз основа на изграждане на систематичен контекст (елементи на външната / вътрешната среда; оценката на изследваните лица и др.), авторката ни води към обосноваване именно на тази теза. Ценни са т.н. *моделни насоки* за целенасочено и ефективно прилагане на кариерното развитие.

Текстът има ясно заявена претенция: ясно да се формулира / заяви *проблемът кариерно развитие в библиотечно-информационните институции*; да се предложат насоки за решаване на проблема.

Структурата на текста е «класическа» (Увод; теоретична рамка – глава 1 – Въведение в концептуалните основи на кариерното развитие; изследване / интерпретиране на данните – глава 2 – «Съвременно състояние на кариерното развитие на библиотечния персонал ...»; разкриване на добри практики и препоръки за въвеждане на подходящи модели за кариерно развитие в библиотеките – глава 3 – «Предпоставки за модели за кариерно развитие на библиотечния персонал в информационното общество»; заключение; информационни източници; приложения.) Тази структура дава възможност планираните задачи да се изпълнят качествено и да се постигнат заявените цели на дисертационното изследване.

Оценявам *положително* представения труд. Основания:

- Трудът е актуален и своевременен (вж. по-горе).
- Авторката се ориентира добре и интерпретира адекватно общата рамка – елементи на организационната теория; доктрините организационно развитие, УЧР, организационна култура и др.; специално внимание е отделено на контекста, произтичащ от «... в информационното общество».

- Доказателство в подкрепа на горната констатация е списъкът на информационните източници (общо 139 – на български, руски и др. езици), тяхното добро познаване и коректно ползване и интерпретиране.
- Моделът на проучването (в двете му части) засяга същностни характеристики на кариерното развитие в библиотечните организации.
- Емпиричната база на изследването (133 студенти в избрани специалности; 133 служители в библиотеките) дава добри ориентири за обоснован отговор на поставените въпроси.²
- Структурата на използваните въпросници съответства на заявения интерес (изследователски въпроси) – може да се приеме, че инструментариумът е адекватен на обекта / предмета / методологията на проучването в неговите две части (студенти, библиотечни служители).
- Констатациите и изводите от изследването са съществени, убедителни и могат да се разглеждат като надеждна основа за формулиране на препоръки, ориентири, модели (или техни елементи) при изграждане на политики и процедури за кариерно развитие в библиотеките.
- Изключително ценни са предложените моделни елементи / насоки / схеми за изграждане на система / системи за кариерно развитие в библиотеките. Разнообразните съдържателни и структурни разрези (*опорни фактори* – социални, организационни, професионални, персонални), предизвикателства (...), отговорни фактори за въвеждане на модел/и за кариерно развитие; методика за изграждане на моделни схеми (по нива / равнища) и пр. са подходящ «градивен материал» за следващи практически стъпки в тази посока.
- Текстът е с много добър графичен облик – това улеснява четенето / разбирането и доставя естетическа наслада.

Формулираните *приноси* могат – по принцип – да бъдат защитени. Оценката ми е, че те биха се възприемали по-цялостно и убедително, ако ги групираме по следния начин:

а) приноси №№ 1, 2, 3, 4 могат да се обединят в следното: изградена е адекватна рамка за проучване / интерпретиране на

---

² Нужно е да се припомни, че качеството на информацията („представителност“) при изследване на малки съвкупности е чувствително към степента на изчерпателно обхващане на изследваните единици.

кариерното развитие в библиотеките в условията на съвременните развития, вкл. на информационното общество. Този принос може да се оцени като *пробеламитизиране / дефиниране на същностен проблем* (очертване на проблемно-тематично поле) и формиране на адекватна контекстуална и методологическа рамка за изследване на избраната проблематика.

б) приноси №№ 5, 6 – въз основа на добре защитен модел и инструментариум е събрана и интерпретирана същностна информация за кариерното развитие в българските библиотеки; изградена е достоверна картина на състоянието на кариерното развитие в библиотеките. Приносът може да се оцени като *генериране на ново знание* за библиотечно-информационните организации в България (от гледна точка на техния мениджмънт – УЧР) и създаване на предпоставки за развитие на функцията УЧР (в частта кариерно развитие).

в) приноси №№ 7, 8 – въз основа на проучване на добри практики и съвременното състояние на разбиранията за кариерно развитие, са формулирани ценни препоръки и ориентири за изграждане на модели и политики за кариерно развитие в българските библиотеки. Приносът може да бъде оценен като генериране и пренос на полезно знание за развитие на мениджмънта в библиотечно-информационни организации; полезно знание с практико-приложен характер.

За мен няма съмнение, че посочените постижения са етап и стимул за последващи научни и практико-приложни разработки в изследваната област.

В представените публикации са отразени значими части и идеи на дисертационния труд – публикациите надхвърлят изискуемия минимум.

Въпроси

- В каква степен поддържането и надграждането на професионалните компетентности на библиотечните служители трябва да бъде ангажимент / отговорност на самите библиотечни служители (защо?); в каква степен – на подходящи институции (защо)?
- Ако имаме надеждна информация за желан тип кариерно развитие (от хората, от библиотечните организации) -

(хоризонтално, вертикално, „двойна спирала“ и пр. – как биха се променили препоръките за развитие на системата за кариерно развитие, които сте формулирали в дисертационното изследване?

Критични бележки

- Личното ми усещане е, че теоретичното рамкиране на изследването – глава 1 – е прекалено широко и обемно (според мен тази рамка трябва да съдържа онези теоретични положения, които след това *се използват пряко и същностно* в изграждането на дисертационното изследване – като подход и методология, а впоследствие – и като аналитичен апарат при интерпретиране на емпиричните данни).
- В представянето на методологията на двете части на проучването не е изявена достатъчно ясно следната логика: *подход/и – модел на равнището на понятийни индикатори – емпирични индикатори – проект за обработване на информацията ...* В тази „редичка“ е и мястото на изследователските въпроси или/и изследователските хипотези. Усилието за обосноваване формулиране на изследователски хипотези обикновено се възнаграждава, тъй като задава ясен „дневен ред“ на анализа на емпиричните данни.
- Бих обърнал внимание върху необходимостта от прецизно използване на някои термини като *парадигма* (това е по-скоро „стил на мислене“, а не обективно състояние на обществото (автореферат, с. 4); *работна сила – човешки капитал* (пак там); „Същевременно кариерното развитие влиза вече в ценностната система на личността...“ (пак там, с. 7)³; „Темата се очертава като проблемна ситуация... „ (с. 11) и др.

Предложения за *продължаване на изследователския проект*

Ако приемем, че осъщественият пренос на подходи и идеи от организационно-управленските науки (в частност УЧР) като апарат за изследване на кариерното развитие в библиотеките е първи подобен опит в България (в този смисъл може да се етикира с „Към

---

³ Кариерното развитие винаги е било важно за хората в организацията – друг е въпросът какво е мястото на тази трудова ценност в общата „пирамида“ на трудовите ценности.

въпроса за...”), следващата стъпка би дала по-значим резултат, ако ясно се развие стратегическият подход към управлението и развитието на човешките ресурси в пълнота. Тогава и самата интерпретация на функцията УЧР в частта ѝ кариерно развитие, би имала друго звучене.

Заключение. Като имам предвид посочените оценки, твърдя, че представеният дисертационен труд отговаря на всички изисквания за присъждане на авторката на образователната и научна степен ДОКТОР ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.5 – Обществени комуникации и информационни науки (информационно-търсещи системи). Ще подкрепя присъждането на тази степен на г-жа Ели Драганова Попова.

София, 13 октомври 2014 г.

Рецензент:

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized, somewhat abstract shape.